

Sygnatura akt II C 860/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca Sędzia SR A. S.

Protokolant sekretarz sądowy M. O.

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2015 roku w Łodzi

sprawy w powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Instytutowi Centrum (...) w Ł.

o zapłatę kwoty 12.713,31 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 12.546,22 zł od dnia 29 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 12.546,22 zł (dwanaście tysięcy pięćset czterdzieści sześć złotych dwadzieścia dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3053 zł (trzy tysiące pięćdziesiąt trzy złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. nadaje wyrokowi w pkt 1 (pierwszym) rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie kwoty 10.475,91 zł (dziesięć tysięcy czterysta siedemdziesiąt pięć złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy).

Sygn. akt II C 860/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 sierpnia 2014 roku powódka (...) sp. z o.o. z siedzibą w G., reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, obejmującego zobowiązanie pozwanego Instytutu Centrum (...) w Ł. do zapłaty na rzecz powódki kwoty 12 546,22 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, oraz kwoty 167,09 zł, stanowiącej równowartość 40 EURO tytułem rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności. W uzasadnieniu pozwu podniesiono, iż powódka dochodzi roszczeń wynikających z zawartej pomiędzy pozwanym a powódką umowy z dnia 21 grudnia 2012 roku, na podstawie której pozwany zamawiał od powódki materiały eksploatacyjne i akcesoria komputerowe do kserokopiarek, drukarek, faxów. Należności wynikające z tej umowy zostały objęte wystawionymi przez powódkę fakturami VAT. Wobec nieuregulowania wzmiankowanej należności, powódka skierowała do pozwanego przedsądowe wezwanie do zapłaty, które jednak nie poskutkowało spełnieniem świadczenia przez pozwanego.

(pozew w postępowaniu nakazowym k.2-4, pełnomocnictwo k. 8, odpis KRS k. 24-31)

Z uwagi na brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, zarządzeniem z dnia 13 października 2014 roku sprawę skierowano do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. W dniu 13

października 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, w sprawie niniejszej pod sygn. akt II Nc 850/14, wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

(zarządzenie k.38; nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym k.39)

W dniu 4 listopada 2014 roku pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego złożył skutecznie sprzeciw od nakazu zapłaty. W sprzeciwie oświadczył, że zaskarża w całości nakaz zapłaty. Oświadczył też, że uznaje powództwo w zakresie roszczenia głównego tj. co do kwoty 10.475,91 zł. Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w części obejmującej żądanie zapłaty odsetek ustawowych od należności głównej naliczonych do 28 sierpnia 2014 roku w wysokości 2.070,31 zł oraz kwoty 167,09 zł tytułem rekompensaty za koszt odzyskania wierzytelności. Na podstawie art. 320 kpc wniósł o odroczenie terminu płatności roszczenia głównego w ten sposób, iż termin ten ustalony zostanie na 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku. Na podstawie art. 102 kpc wniósł o nieobciążanie strony pozwanej kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Pozwany wskazał, że jego opóźnienie w uregulowaniu należności wynika ze złej sytuacji ogólnej służby zdrowia, która przełożyła się na powstanie tragicznej sytuacji finansowej pozwanego Instytutu Centrum (...) w Ł. i spowodowała, że pozwany utracił płynność finansową. Jednocześnie pozwany wskazał, iż dyrekcja Instytutu podjęła starania mające na celu poprawę sytuacji finansowej placówki, zostało m.in. wdrożone postępowanie przetargowe mające na celu wyłonienie podmiotu odpowiedzialnego za audyt jednostki wraz z opracowaniem planu restrukturyzacji. Pozwany nie jest w stanie na bieżąco finansować prowadzonej działalności. Zgodnie z bilansem sporządzonym na dzień 31 grudnia 2013 roku pozwany wykazuje stratę w wysokości 19.913.407,40 zł netto. Na dzień 30 czerwca 2014 roku strata pozwanego wynosiła 6.713.680,78 zł netto. W ocenie pozwanego, uwzględnienie jego wniosku o odroczenie terminu płatności pozwoli mu na spłatę swoich zobowiązań oraz uniknięcie egzekucji związanej z dodatkowymi kosztami. Wniosek o oddalenie roszczenia o zasądzenie odsetek od dnia wymagalności do dnia wniesienia pozwu uzasadnił sytuacją finansową oraz próbą polubownego rozstrzygnięcia sprawy.

W zakresie wniosku o nieobciążanie kosztami postępowania pozwany podniósł, iż od wielu lat znajduje się w stanie niemożności uzyskania środków, zarówno na pokrycie bieżącej działalności, jak i na pokrycie kosztów sądowych, a stan ten ma charakter trwały i pogłębiający się. Pozwany pełni ważną rolę w regionie ze względu na świadczenie usług zdrowotnych, oraz udzielanie świadczeń ratujących życie i zdrowie. Strata z działalności pozwanego systematycznie rośnie, a wymagalne zobowiązania nie są realizowane na bieżąco. Podkreślił, że strona powodowa wszczęła wobec pozwanego szereg postępowań, w których dochodzi zapłaty należności wynikających z pojedynczych faktur, mimo, że roszczenia mogły być objęte jedynym pozwem. Takie działanie w ocenie pozwanego jest nieetyczne i wskazuje na chęć uzyskania kilkukrotnie kosztów zastępstwa procesowego kosztem pozwanego i jego pacjentów.

Pozwany za nieuzasadniony uznał także wniosek o zwrot kwot stanowiących równowartość 40 EURO tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania wierzytelności. Albowiem, zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, w przypadku, gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczą tę kwotę, wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów, w tym kosztów postępowania sądowego, pomniejszych o tę kwotę.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k. 41-45, pełnomocnictwo k. 49, odpis KRS k. 46-48)

W odpowiedzi na sprzeciw pozwanego, powódka podtrzymała wnioski i twierdzenia zawarte w pozwie, wniosła o oddalenie wniosków pozwanego opartych o art. 320 k.p.c. oraz o art. 102 k.p.c. Strona powodowa wskazała, że stanowisko strony pozwanej jest bezzasadne oraz że nie zachodzą okoliczności na tyle szczególne, aby przemawiały za odroczeniem terminu płatności bądź za nie obciążaniem pozwanego kosztami postępowania. Powódka podkreśliła także, że wniosek o oddalenie żądania odsetek jest nieuzasadniony, gdyż żądanie to stanowi ustawowe uprawnienie powódki. Ponadto powódka wskazała, że obie strony są profesjonalnymi uczestnikami obrotu gospodarczego, tym bardziej usprawiedliwienia nie znajduje przerzucanie na powódkę finansowania pozwanego poprzez jego kredytowanie.

(odpowiedź na sprzeciw k.60-66)

Do zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie.

(protokół rozprawy k. 112)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Instytut Centrum (...) w Ł., w wyniku rozstrzygnięcia postępowania przetargowego, zawarł jako zamawiający z (...) sp. z o.o. z siedzibą w G. umowę dostawy materiałów eksploatacyjnych i akcesoriów komputerowych do kserokopiarek, drukarek, faxów. Wzmiankowana umowa została zawarta w dniu 21 grudnia 2012 roku.

(umowa z 21 grudnia 2012 roku k.13-15, bezsporne)

Wykonując powyższą umowę (...) sp. z o.o. w G. Mazowieckiem dostarczyła Instytutowi Centrum (...) w Ł. zamówione materiały eksploatacyjne i akcesoria komputerowe, wystawiając z tego tytułu w dniu 10 stycznia 2013 roku fakturę nr (...) na kwotę 5.528,85 zł, w dniu 23 stycznia 2013 roku fakturę nr (...) na kwotę 479,70 zł, w dniu 23 listopada 2012 roku fakturę nr (...) na kwotę 4.467,36 zł. (...) sp. z o.o. określiła termin płatności należności wynikających z każdej faktury zgodnie z zawartą umową na 60 dni od otrzymania faktury, tj. w przypadku faktury (...) na dzień 11 marca 2013 roku, faktury VAT nr (...) na dzień 24 marca 2013 roku, faktury VAT nr (...) na dzień 22 stycznia 2013 roku.

(okoliczności bezsporne; także faktury VAT k. 21-23, wyliczenie salda k. 5)

Instytut Centrum (...) w Ł. nie uregulował należności objętej fakturami nr: (...), (...), (...), w związku z czym (...) sp. z o.o. pismem z dnia 6 sierpnia 2014 roku wezwała Instytut do zapłaty kwoty 10.475,91 zł tytułem należności głównej oraz kwoty 1.984,50 zł tytułem odsetek za opóźnienie w zapłacie, wyznaczając nieprzekraczalny termin zapłaty na dzień 13 sierpnia 2014 roku. Wezwanie do zapłaty zostało nadane w placówce publicznego operatora pocztowego w dniu 6 sierpnia 2014 roku.

(okoliczności bezsporne, także wezwanie do zapłaty k.9; potwierdzenie nadania k.11-12)

Pozwany Instytut znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, jest zadłużony na łączną kwotę ok. 284 milionów złotych. Największym wierzycielem Instytutu jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, pozostałą część stanowią firmy finansujące zadłużenie oraz kontrahenci. Instytut ma zawarty z ZUS warunkowy układ ratalny. Instytut Centrum (...) w Ł. złożył plan restrukturyzacji do Ministerstwa Skarbu w połowie marca 2015 roku. Ministerstwo Skarbu odmówiło dotacji przewidzianej w tym planie. Pozwany złożył też wniosek o udzielenie pożyczki w kwocie 100 mln zł. Ministerstwo wymaga złożenia poprawionego biznesplanu, konieczna jest też dodatkowa analiza konkurencyjności na rynku europejskim. Instytut ma opracowany harmonogram spłat zobowiązań, w którym dokonuje korekt. Na pierwszym miejscu są w nim zobowiązania wynikające z orzeczeń sądowych, następnie wobec kontrahentów. Ten harmonogram nie został przedstawiony Ministerstwu, Instytut zamierza przedstawić go wraz z biznesplanem. Pozwany dokonuje nadto restrukturyzacji zatrudnienia oraz czyni oszczędności wewnątrz placówki, w tym dąży do obniżania kosztów dodatkowych jak odsetki i koszty komornicze.

Zgodnie z bilansem sporządzonym na dzień 31 grudnia 2013 roku, pozwany Instytut wykazał stratę w wysokości 19.911.023,12 zł, natomiast na dzień 30 czerwca 2014 roku strata pozwanego wyniosła 6.713.680, 78 zł. Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 roku pozwany posiadał środki pieniężne w kasie i na rachunkach w wysokości 869.327,57 zł.

Jego przychody netto ze sprzedaży w 2013 roku wyniosły 211.109.297,68 zł, pozostałe przychody operacyjne – 14.892.599,76 zł, a przychody finansowe 92.018,96 zł. Koszty działalności operacyjnej pozwanego wyniosły 220.162.418,66 zł (w tym: amortyzacja, zużycie materiałów i energii, usługi, podatki i opłaty, wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia oraz pozostałe koszty rodzajowe).

(kserokopie: bilans– k. 54-54v; rachunek zysków i strat k.– k.55; sprawozdanie do druku bilansu– k.55v-56v, pismo z dnia 5 grudnia 2014 roku k.72-76, zeznania świadka M. K. k. 110-112, ogłoszenie o zamówieniu usługi k. 51-53)

Powyższy, w zasadzie niesporny stan faktyczny, został ustalony w oparciu o zgodne twierdzenia stron, a także powołane dokumenty. Nadto, w zakresie sytuacji majątkowej pozwanego, stanu jego zadłużenia, oraz przebiegu procesu restrukturyzacji istotne znaczenie miały zeznania świadka M. K..

Autentyczność powyższych dokumentów, wysokość dochodzonych przez powódkę roszczeń, w tym wysokość i sposób naliczania odsetek, w ogóle nie były kwestionowane przez stronę pozwaną. Pozwany Instytut wysuwał jedynie wnioski zmierzające do nieobciążania go sumą skapitalizowanych odsetek od zaległej należności oraz do odroczenia płatności świadczenia głównego i nie nakładania na pozwanego obowiązku zwrotu kosztów procesu. Wnioski te uzasadniane były sytuacją finansową pozwanego. Okoliczności te nie były kwestionowane przez powódkę, która wskazywała, że nie mają one jednak charakteru na tyle szczególnego by uzasadniać ich uwzględnienie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo w swej znacznej części zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań prawnych wymaga podkreślenia, iż w ocenie Sądu pozwany dokonał skutecznego uznania powództwa w zakresie kwoty 10.475,91 zł. Uznanie to jawi się jako zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, nie zmierza do jego obejścia i nie wykracza przeciwko zasadom współzycia społecznego, a zatem w myśl art. 213 § 2 k.p.c. Sąd orzekający w niniejszej sprawie był tym uznaniem związany.

Ze względu na skuteczne uznanie powództwa przez pozwanego Instytut w zakresie kwoty 10.475,91 zł, zakres okoliczności spornych istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszego procesu został zawężony do zasadności żądania zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie oraz rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 403). Między stronami sporna pozostawała również zasada ponoszenia kosztów niniejszego postępowania oraz zasadność odroczenia terminu płatności na podstawie art. 320 k.p.c.

Stosownie do brzmienia art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Natomiast w myśl § 2 przywołanego przepisu, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Powyższa regulacja uprawnia do stwierdzenia, iż świadczenie odsetkowe jest należne wierzycielowi niezależnie od winy dłużnika, a zatem dla wykazania zasadności roszczenia in concreto wystarczy udowodnienie, iż dłużnik był obowiązany do świadczenia pieniężnego, którego nie wykonał w terminie. Odpowiedzialność dłużnika z tytułu odsetek ma więc charakter zobiektywizowany, bowiem dla jego bytu obojętne jest, czy dłużnik popadł w opóźnienie zwykle czy też w opóźnienie kwalifikowane, zawinione czyli w zwłokę (zob. K. Zagrobelny „Komentarz. Kodeks cywilny.” pod red. E.Gniewka Warszawa 2014). Dłużnik nie może się zwolnić z obowiązku zapłaty odsetek przez wykazanie, że nie ponosi odpowiedzialności za okoliczności, które spowodowały opóźnienie (np. wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 1977 roku, II CR 63/77, PUG 1977 rok, Nr 8-9, Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2011 rok). Reżim odpowiedzialności dłużnika jest tu bardzo surowy (odpowiedzialność ma charakter tak zwanej odpowiedzialności absolutnej), ponieważ dłużnik nie może uwolnić się od niej ani przez ekskulpację, ani przez powołanie się na okoliczności egzoneracyjne. Odsetki należą się za cały czas opóźnienia, począwszy od dnia wymagalności długu (por. A. Janiak, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 28 maja 1999 roku, III CKN 196/98, OSP 2000 rok, Nr 7-8, poz. 115, Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2011 rok).

Na gruncie przedmiotowej sprawy nie była sporna okoliczność, iż należna powódce suma pieniężna, wynikająca z zawartej z pozwanym Instytutem umowy, a określona fakturami VAT z dnia 10 stycznia 2013 roku, 23 stycznia 2013 roku, 23 listopada 2012 roku, powinna zostać uiszczona odpowiednio do dnia 11 marca 2013 roku, 24 marca 2013 roku,

22 stycznia 2013 roku. We wskazanych terminach pozwany nie uczynił zadość powyższemu obowiązkowi, wskutek czego po stronie (...) sp. z o.o. powstało roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w przypadku faktury VAT nr (...) od dnia 11 marca 2013 roku, faktury VAT nr (...) od dnia 24 marca 2013 roku, faktury VAT nr (...) od dnia 22 stycznia 2013 roku. W okresie do 28 sierpnia 2014 roku odsetki od należności głównej wyniosły łącznie 2.070,31 zł, którą to kwotę powódka doliczyła do wartości świadczenia głównego (dokonała kapitalizacji odsetek), otrzymując wymienioną w pozwie łączną kwotę 12.546,22 zł. W ocenie Sądu, żądanie wyżej wymienionej kwoty, zawierającej w sobie skapitalizowane odsetki, jawi się jako w pełni zasadne.

Jak wskazano we wcześniejszych rozważaniach, dłużnik jest obowiązany do zapłaty odsetek za opóźnienie niezależnie od swojej winy. W świetle powyższego wymaga podkreślenia, że stanowisko strony pozwanej kwestionujące zasadność roszczenia odsetkowego z powodu trudnego stanu finansowego Instytutu (...), należy ocenić jako chybione, bowiem odwołuje się ono de facto do przesłanki braku winy dłużnika w terminowym spełnieniu świadczenia, irrelevantnej dla powstania obowiązku odsetkowego. Odmówienie zasadności roszczeniu (...) sp. z o.o. w zakresie dochodzonych odsetek stanowiłoby niedopuszczalne ograniczenie prawa podmiotowego powódki do żądania wyrażonego wartością odsetek „odszkodowania” za czasowe pozbawienia możliwości korzystania z należnego jej kapitału.

Dlatego też Sąd uwzględnił w całości żądanie pozwu w zakresie należności głównej oraz odsetek. O odsetkach od kwoty 12.546,22 zł orzeczono na podstawie przepisu powołanego wyżej art. 481 § 1 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c., zgodnie z którym od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa.

Na uwzględnienie nie zasługiwało natomiast zgłoszone przez powódkę roszczenie o zapłatę o kwoty 167,09 zł stanowiącej równowartość 40 euro, tytułem rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności. Ustawa z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 403) wprowadziła do polskiego porządku prawnego nowy instrument, którego celem jest zwrot wierzycielowi kosztów, które poniósł w związku z dochodzeniem należnej mu od dłużnika kwoty. W art. 10 przywołanej ustawy przewidziano, bowiem, iż od dnia nabycia przez wierzyciela uprawnienia do naliczania odsetek z tytułu opóźnienia w zapłacie należności wynikającej z umowy przysługiwać mu będzie, bez konieczności wezwania, kwota tak zwanej stałej rekompensaty w wysokości, wyrażonej w złotych, równowartości kwoty 40 euro, obliczonej według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne. W przypadku, gdy koszty odzyskania należności, czyli wydatki, które poniósł wierzyciel dochodząc należnej mu kwoty, przekroczą kwotę stałej rekompensaty, wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia na drodze sądowej zwrotu wszelkich wydatków, jakie poniósł w związku z próbą odzyskania należności, w tym kosztów postępowania sądowego (art. 10 ust. 2 cytowanej ustawy). Powyższe uprawnia do stwierdzenia, że w wypadku dochodzenia przez wierzyciela zapłaty rekompensaty w wysokości przekraczającej kwotę 40 euro, nie może on już żądać dodatkowo zapłaty stałej rekompensaty, na co wskazuje nie tylko wykładnia językowa, lecz również interpretacja systemowa. We współczesnej cywilistyce nie budzi bowiem wątpliwości stanowisko, iż podczas kompensacji uszczerbku majątkowego niedopuszczalne jest przyznanie odszkodowania przenoszącego wartość samej szkody, gdyż doprowadziłoby to do bezpodstawnego wzbogacenia wierzyciela. Wymaga wskazania, iż roszczenie z art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych stanowi w istocie zryczałtowane odszkodowanie należne wierzycielowi z tytułu konieczności podjęcia czynności zmierzających do uzyskania płatności od dłużnika, a więc gdy koszty poniesione przez wierzyciela przewyższają kwotę stałej rekompensaty – nie jest możliwe żądanie zapłaty dodatkowo, obok rzeczywiście poniesionych kosztów, kwoty 40 euro, ponieważ byłoby to niezasadne świadczenie ponad uszczerbek wierzyciela. W świetle powyższego, należy stwierdzić, iż w przedmiotowej sprawie dochodzenie przez powódkę zwrotu kosztów postępowania przewyższających równowartość stałej rekompensaty wyłącza uprawnienie do żądania równowartości 40 euro, a zatem w tym zakresie powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Odnosząc się do zgłoszonego przez dłużnika wniosku o odroczenie terminu zapłaty kwoty należnej powódce na podstawie art. 320 k.p.c. należy uczynić kilka uwag natury ogólnej. Po pierwsze, instytucja określona w art. 320 k.p.c. ma charakter wyjątkowy, znajdujący zastosowanie wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Po drugie, zastosowanie wspomnianej instytucji leży wyłącznie w gestii władzy dyskrecyjnej sądu, który ma szeroki

luz decyzyjny w kwestii tego, czy w rozstrzyganym stanie faktycznym zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek czy też nie (zob. P. Telenga Komentarz do art. 320 k.p.c. w: A. Jakubecki (red.) Komentarz aktualizowany do kodeksu postępowania cywilnego LEX 2014). Po trzecie, ochrona, jaką zapewnia dłużnikowi art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. Jednakże, instytucja z art. 320 k.p.c. nie służy li tylko zabezpieczeniu interesów pozwanego, lecz może służyć również z korzyścią dla powoda, chroniąc tego ostatniego przed podjęciem bezskutecznej egzekucji (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 16 kwietnia 2014 roku, I ACa 120/14; wyrok Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2014 roku, V CSK 302/13). Wreszcie, pomimo tego, że przepis art. 320 k.p.c. literalnie umocowuje sąd tylko do rozkładania dłużnikowi świadczenia pieniężnego na raty, nie wyłącza on możliwości odroczenia zapłaty całej należności w powołaniu się na silniejszą ochronę materialnoprawną dłużnika wynikającą z art. 5 k.c. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 9 lipca 2014 roku, I ACa 159/14, LEX nr 1504404).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za zasadnością sięgnięcia do instytucji opisanej w art. 320 k.p.c. Pozwany jest bowiem podmiotem funkcjonującym w realiach obrotu rynkowego, a zatem powinien dochować należytej staranności podczas prowadzenia swoich spraw i zabezpieczyć środki pieniężne na zapłatę zaciągniętych zobowiązań. Powyższego nie zmienia fakt, iż pozwany zajmuje się zasługującą ze wszech miar na uznanie ważną działalnością leczniczą, a nadto jest jednostką finansowaną ze środków publicznych. Rzecz bowiem w tym, iż Instytut uczestniczy w obrocie cywilnoprawnym na takich samych zasadach jak każdy inny podmiot prawa, a więc powinien ponosić skutki własnych działań i zaniechań w pełnym zakresie, w szczególności nie może on skutecznie tłumaczyć niewykonania zaciągniętych zobowiązań swoją trudną sytuacją budżetową. Nie można tracić z pola widzenia tego, iż kontrahenci Instytutu również prowadzą działalność gospodarczą, a zatem opóźnienie w otrzymaniu zapłaty od pozwanego może przyczynić się do znaczącego pogorszenia się sytuacji finansowej wierzycieli, niekiedy skutkującego utratą płynności finansowej.

Wymaga podkreślenia, iż pozwany w żaden sposób nie uprawdopodobnił tego, że odroczenie terminu płatności należności (...) sp. z o.o. zwiększy prawdopodobieństwo pozaegzekucyjnego zaspokojenia powódki. Twierdzenia pozwanego, iż prawdopodobnie pozyska on ze Skarbu Państwa dodatkowe środki umożliwiające spłatę zadłużenia, mają charakter czysto spekulatywny i nieoparty rzetelnym materiałem dowodowym, tym bardziej, że poprzedni plan restrukturyzacji, mimo akceptacji Ministerstwa Zdrowia nie zyskał aprobaty Ministerstwa Skarbu w zakresie wnioskowanej dotacji. Pozwany nie przedstawił szczegółowego planu spłat wierzycieli w wypadku ewentualnego uzyskania środków z pożyczki, co rodzi uzasadnione wątpliwości co do rzeczywistego zaistnienia zaawansowanych negocjacji w tym zakresie oraz wysokiego prawdopodobieństwa powodzenia tych zabiegów. Niezależnie od tego – jak stwierdził świadek (k. 111) pozwany oczekuje tej pomocy już na początku października br, co tym bardziej czyni nieuzasadnionym wniosek o odroczenie terminu spłaty na wnioskowany okres 6-cio miesięczny.

W takim stanie rzeczy, w przekonaniu Sądu, zastosowanie w niniejszej sprawie instytucji odroczenia terminu płatności w oparciu art. 320 k.p.c. jawi się jako niedopuszczalne, ponieważ wyraźnie godziłoby w prawnie chroniony interes wierzyciela do możliwie szybkiego uzyskania należnego świadczenia oraz narażałoby go na ewentualną niewypłacalność dłużnika. Należy też zaznaczyć, że zdolność podmiotu do uiszczenia dochodzonej należności nie może być badana w oderwaniu od jej wysokości. Prowadzona przez Szpital działalność nie jest podporządkowana regułom opłacalności i zysku, jednak, jak wynika ze złożonych dokumentów, posiadane przez Szpital aktywa, kwoty wydatkowane w celu pokrycia należności publicznoprawnych, kosztu materiałów, usług czy zobowiązań wynikających z umów, są wielokrotnie większe od należności objętych pozwem w niniejszej sprawie. Prowadzi to do wniosku, że pozwany wybiórczo reguluje niektóre zobowiązania, innych zaś nie reguluje, przy czym kryteria jego wyborów nie zostały należycie przedstawione i uzasadnione.

Roszczenia dochodzone pozwem opiewały na łączną kwotę 12.713,31 zł. Zostały one uwzględnione przez Sąd w zakresie kwoty 12.546,22 zł (roszczenie główne i odsetki), natomiast co do kwoty 167,09 zł (stała rekompensata za koszty odzyskania wierzytelności) Sąd powództwo oddalił. Roszczenie powódki zostało zatem uwzględnione w przeważającej większości. Jako, iż powódka uległa tylko co do nieznaczącej części swojego żądania, Sąd rozliczył koszty procesu na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., nakładając na stronę pozwaną obowiązek zwrotu wszystkich kosztów poniesionych

przez powódkę, tj. w wysokości 3.053,00 zł. Na koszty te złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 636 zł, wynagrodzenie pełnomocnika powódki będącego radcą prawnym w kwocie 2.400 zł (ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W ocenie Sądu, w przedmiotowej sprawie nie zachodziła podstawa do nieobciążania pozwanego kosztami procesu na podstawie art.102 k.p.c. Powódka dochodząc na drodze sądowej swych praw wygrała proces w przeważającej części, ponosząc przy tym wskazane powyżej koszty procesu. Pozwany jest podmiotem uczestniczącym w obrocie gospodarczym i winien liczyć się z tym, że brak terminowej realizacji ciężących na nim zobowiązań skutkować będzie występowaniem przez wierzycieli na drogę postępowania sądowego. Instytut nie wykazał, aby w niniejszej sprawie zachodził szczególnie uzasadniony wypadek przemawiający za nieobciążaniem strony przegrywającej proces jego kosztami.

Brak było także podstaw do zastosowania przepisu art. 101 k.p.c. jako podstawy rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Pozwany nie dokonując zapłaty na rzecz powódki dał bowiem do wytoczenia sprawy, zaś powództwo uznał w sprzeczności jedynie w części. Natomiast, dla zastosowania powołanego przepisu obie przesłanki (brak powodu do wytoczenia sprawy oraz uznanie powództwa przy pierwszej czynności procesowej) muszą być spełnione łącznie.

Nie był trafny w ocenie Sądu argument pozwanego, że za zasadnością złożonego w przedmiocie kosztów procesu wniosku, przemawiał fakt możliwości objęcia przez powódkę żądania jednym pozwem. Gdyby ustawodawca chciał ograniczenie w tym względzie przewidzieć, z pewnością znalazłoby ono wyraz w stosownym przepisie ustawy. Ponadto należy zaznaczyć, że koszty zastępstwa procesowego zostały zasądzone w stawce minimalnej przewidzianej rozporządzeniem.

Wobec uznania przez pozwanego powództwa co do kwoty należności głównej wynikającej z faktur, Sąd nadał wyrokowi w zakresie kwoty 10.475,91 zł, na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c. rygor natychmiastowej wykonalności.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.